

Riktlinje hot och våld mot förtroendevalda

Dokumenttyp Riktlinje	Diarienummer KS 2022/275	Datum för beslut 2022-06-07	Version 1
Beslutsinstans Kommunstyrelsen	Dokumentansvarig Kommunledningsförvaltningen	Ansvarig för uppföljning Säkerhets- och telekomstrateg	Reviderad -
Dokumentet gäller Tills vidare			

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Ansvar	3
2.1	Samtalstenen.....	3
2.2	Utbildning/Information	3
2.3	Förebyggande åtgärder	3
2.4	Organisation	3
2.5	Lagar och styrande program	4
3	Definitioner	4
3.1	Mobbning/trakasserier	4
3.2	Muntliga hot.....	4
3.3	Våld.....	5
3.4	Övriga hot.....	5
3.5	Säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden	5
4	När något inträffat	5
4.1	Polisens hantering	6
4.1.1	Värt att veta i hanteringen	6
4.2	Uppföljning.....	6
5	Bilagor	6

1 Inledning

Kramfors kommun kan inte acceptera någon form av hot eller våld riktat mot förtroendevalda. Den offentliga förvaltningen ska präglas av demokrati, rättssäkerhet och effektivitet. Förekomsten av hot och våld riktat mot tjänstepersoner och förtroendevalda verksamma i den offentliga förvaltningen innebär ett allvarligt hot mot dessa grundläggande principer. Den demokratiska beslutsprocessen riskerar att störas. På sikt kan det hota hela det demokratiska samhället.

Det är generellt låg anmälningsbenägenhet för hot och trakasserier mot förtroendevalda; en av fem polisanmäler och fyra av tio varken polisanmäler eller rapporterar enligt en undersökning från Brottsförebyggande rådet.

2 Ansvar

Det finns ett delat ansvar för förtroendevaldas säkerhet mellan den förtroendevalde själv, de politiska partierna och kommunen. Kommunen har som arbetsgivare ett tydligt ansvar för de anställda medan ansvarsfördelningen kring förtroendevaldas säkerhet är mindre klarlagt. Förtroendevaldas uppdrag avgränsas inte till en förutbestämd arbetstid och de är särskilt utsatta såväl vid offentliga möten som i sin vardag då de alltid är politiker i kommunen oavsett tid på dygnet.

2.1 Samtalstonen

Tonläget i samhället har tyvärr förskjutits under senare år och hot eller hatfulla uttryck blir allt vanligare. Förskjutningen av tonen i det demokratiska samtalet påverkar demokratin och har visat sig leda till att de förtroendevalda ibland censurerar sig själva, inte vågar ta obekväma beslut eller avstår från att engagera sig politiskt. Tonläget kan även bli högt inom politiken och ett ansvar vilar på respektive ordförande att vid sammanträden se till samtalstonen håller en god nivå.

2.2 Utbildning/Information

Varje mandatperiod ska någon form av utbildning/information genomföras av kommunen för samtliga politiker kring säkerhetsfrågor. Denna riktlinje ska också finnas med i det material nyvalda politiker får.

2.3 Förebyggande åtgärder

Vissa åtgärder kan göras för att förebygga att situationer innebärande risk för hot och våld uppstår. Se bilagan *Tips vid hot och hat*.

2.4 Organisation

Säkerhetschef i kommunen är kommundirektören. Ersättare är biträdande kommundirektör.

2.5 Lagar och styrande program

Det finns ett flertal lagar och föreskrifter som berör hot och våld mot förtroendevalda:

- Brottsbalken, huvudsakligen kapitel 3, 4 och 5.
- Sekretesslagen (SFS 2009:400) om skyddad identitet och spärmmarkering
- Arbetsmiljölagen (SFS 1977:1160)
- Arbetsmiljöförordningen (SFS 1977:1166)
- Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1993:2) om åtgärder mot våld och hot i arbetsmiljön
- Samt de författningar som utfärdas med stöd av lag eller förordning och som avser arbetsgivarens verksamhet.

3 Definitioner

Det saknas en accepterad definition av vad som utgör hot eller våld. Olika personer kan dessutom ha skilda uppfattningar om vad som är reella hot eller våldshändelser.

I dagligt tal skiljer vi däremot ofta mellan begreppen mobbning/trakasserier, hot och våld. Samtliga är handlingar som går utanför ramarna för vad som är lagligt eller socialt sett tillåtet och samtliga ska anmälas.

3.1 Mobbning/trakasserier

Mobbning eller trakasserier avser ett under längre tid, upprepat, oskäligt beteende, diskriminerande, undergrävande, förödmjukande, kränkande eller hotfullt som riktas mot en individ eller en grupp av individer och som innebär risk för hälsa eller säkerhet.

Mobbning förutsätter en viss obalans i styrkeförhållandena. Mobbning kan ske direkt, med fysiska eller verbala medel, eller indirekt, till exempel genom social isolering.

Det är vanligare att kvinnliga förtroendevalda utsätts för hot och trakasserier. Detta motverkar att i Sverige ska kvinnor och män ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.

3.2 Muntliga hot

Med hot här menas muntliga hotelser om fysiskt våld eller skadegörelser. Obscena eller aggressiva gester, icke önskvärda sexuella närmanden och anspelningar, skymford och nedsättande personangrepp är andra exempel på hot. Ett uppträdande med bristande respekt för en annan person kan också uppfattas som hotande.

3.3 Våld

Våld kan definieras som en fysiskt aggressiv handling, vilken leder till fysisk eller psykisk skada hos en annan människa. Exempel på sådana handlingar är att bita, klösa, riva, nypa, knuffa, slå eller att hålla fast. Allvarliga skador kan uppstå vid grövre våld, till exempel fysiska angrepp och överfall med slag eller sparkar.

3.4 Övriga hot

Ett hot kan också komma via e-post, brev eller telefon och endera vara riktade till en specifik person, en avdelning eller kommunen som helhet. Dessa hot kan vara av olika dignitet men ska ändå alltid tas på allvar och polisanmälas.

Beroende på hur definierat hotet är beskrivet får man avgöra vid varje tillfälle hur man ska agera. Kontakt tas med partiets säkerhetsorganisation och/eller kommunens säkerhetschef och polisen för att samråda om fortsatt handlande. Generella hot kan vara svåra att bedöma allvaret hos och möjliga konsekvenser, därför blir det också svårt att i förväg ange en tydlig handlingsplan.

3.5 Säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden

Från och med den 1 juli 2010 trädde lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting i kraft. Lagen är ett resultat av att säkerhetshöjande åtgärder vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting har efterfrågats eftersom undersökningar och utredningar påvisat att hot och våld riktat mot förtroendevalda på lokal nivå är ett problem i Sverige. Enligt den lagen får kommuner och landsting anordna säkerhetskontroll vid sina offentliga sammanträden.

Säkerhetskontroll ska kunna genomföras om det vid ett offentligt sammanträde finns anledning att befara att brott kommer att förövas som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller fara för omfattande förstörelse av egendom. Beslut om säkerhetskontroll ska avse ett visst sammanträde och fattas av den som är eller ska vara ordförande vid sammanträdet. Beslutet ska föregås av samråd med polismyndigheten. Ett beslut om säkerhetskontroll vid offentligt sammanträde kan inte överklagas. En säkerhetskontroll ska ledas av polis men kan utföras av ordningsvakter.

4 När något inträffat

Alla former av hot och våld ska polisanmälas. Endera kan den som utsatts själv göra detta direkt till polisen eller så kan man vända sig till kommunens säkerhetsansvariga. Akuta brott ska alltid anmälas direkt till polisen via 112, vid icke akut kan man ringa 114 14.

Angivelsebrott får bara anmälas av målsägare (den som blivit utsatt), detta är till exempel ofredande på enskilt område och hemfridsbrott.

Var noga med tidpunkter och innehåll i anmälan. Ju mer specifik beskrivning desto bättre. Om det finns specifika misstankar ta även med dessa.

Ange vid anmälan att det gäller en förtroendevald om du tror att det är ditt uppdrag som föranleder händelsen. Begär att din anmälan ska åtkomstskyddas så den inte syns utåt eller internt inom polisen om du vill undvika media. Rikskriminalens riktlinjer är att anmälningar ska åtkomstskyddas.

Om det inträffat på sociala media så ta en skärmdump och spara. Om det inträffar via sms så spara konversationen.

Om man gör egen polisanmälan bör säkerhetsansvariga på kommunen informeras för att kunna ha ett helhetsperspektiv.

4.1 Polisens hantering

En akut anmälan kommer till polisens regionledningscentral som sedan larmar vidare till den lokala närpolisen. En icke akut anmälan går direkt till den lokala närpolisen/förundersökningsledare.

När det gäller hot mot förtroendevalda underrättar närpolisen Säkerhetspolisen och deras personskydds-enhet.

4.1.1 Värt att veta i hanteringen

För att polisen ska kunna genomföra vissa utredningar, som till exempel spårning av IP-adresser, måste brottet motsvara minst två år på straffskalan.

Beslut om nedlagt ärende och att spaningsuppslag saknas kan verka provocerande för den som utsatts men är juridiska termer och ärenden kan återupptas om nya bevis framkommer.

Det är viktigt att se anmälan i ett större sammanhang, att den kan vara en del av ett pussel som ger en möjlighet att bättre se den totala bilden.

4.2 Uppföljning

Denna plan ska följas upp varje mandatperiod. Ansvarig för att detta sker är säkerhets- och telekomstrategen.

5 Bilagor

Tips vid hot och hat.